

Miðvikudaginn 16. desember 1992.

Nr. 219/1992. **Fjárfestingarfélagið Skandia hf.**

gegn

Sigurjóni Ragnarssyni og

Búnaðarbanka Íslands.

Kærumál. Vörslusvipting. Aðild. Handveð.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Hrafn Bragason, Haraldur Henrysson og Pétur Kr. Hafstein.

Sóknaraðili, sem fram til 29. júní 1992 bar heitið Verðbréfa-markaður Fjárfestingarfélagsins hf., skaut máli þessu til Hæstaréttar með áfrýjunarstefnu 19. maí sl. Samkvæmt 3. mgr. 107. gr. laga nr. 90/1989 um aðför, sbr. 5. tl. 102. gr. laga nr. 92/1991, sætir málið meðferð kærumála fyrir Hæstarétti eftir 1. júlí 1992.

Sóknaraðili krefst þess, að hinum kærða úrskurði verði hrundið og „lagt verði fyrir sýslumann að fylgja réttindum kæranda eftir með því að afhenda honum innstæðu á gullbók, sem er á nafni Sigurjóns Ragnarssonar, kt. 160729-2289 (HB 03), nr. 203535 í Búnaðarbanka Íslands, aðalbanka nr. 301, eða svo mikið af henni, sem dugar til fullnustu kröfum kæranda“. Þá krefst sóknaraðili kærumálskostnaðar.

Varnaraðili Sigurjón Ragnarsson skilar ekki greinargerð né gerir kröfur fyrir Hæstarétti.

Varnaraðili Búnaðarbanki Íslands hefur sent Hæstarétti athugasemdir sínar. Þar kemur fram, að þar sem honum hafi ekki verið stefnt til varna í Hæstarétti með framangreindri áfrýjunarstefnu, líti hann ekki á sig sem aðila málsins þar og geri því engar kröfur í málinu.

I.

Eins og rakið er í hinum kærða úrskurði, var að kröfu sóknaraðila gert fjárnám í framangreindri bankabók varnaraðila Sigurjóns Ragnarssonar 29. nóvember 1991. Búnaðarbanki Íslands hafði bókina að handveði samkvæmt samningi við varnaraðila Sigurjón Ragnarsson frá 2. apríl 1987, þar sem sagt var, að innstæða bókarinnar væri „til tryggingar öllum skuldbindingum“ hans og Hress-

ingarskálans hf. við bankann. Sóknaraðili tilkynnti bankanum um fjárnámið með símskeyti, sem svarað var um hæl af hálfu bankans. Í svarinu var vísað til handveðssamningsins og sagt, að fjárnámið væri ekki raunhæft.

Sóknaraðila bar að beina kröfu sinni um vörslusviptingu að Búnaðarbanka Íslands sem handveðsréttarhafa jafnhliða varnaraðila Sigurjóni Ragnarssyni, en það gerði hann ekki. Af hálfu Búnaðarbankans var engu að síður mætt við fyrirtöku málsins í fógetarétti Reykjavíkur og tekið til varna. Var því rétt að líta svo á, að bankinn yrði aðili málsins sem gerðarþoli jafnhliða varnaraðila Sigurjóni Ragnarssyni. Í framangreindum athugasemdum lögmanns Búnaðarbankans til Hæstaréttar segir beinlínis, að bankinn hafi verið aðili að málinu fyrir fógetarétti Reykjavíkur.

Með bréfi Hæstaréttar til borgarfógetaembættisins í Reykjavík 24. júní 1992 var þess óskað, að mál þetta yrði afgreitt til Hæstaréttar sem kærumál. Skjöl málsins bárust Hæstarétti með bréfi sýslumannsins í Reykjavík 18. september 1992. Með því fylgdi meðal annars afrit af bréfi hans sama dag til lögmanns Búnaðarbanka Íslands, þar sem kærumál þetta var kynnt og því beint til hans að senda Hæstarétti greinargerð og kröfur bankans. Hinn 27. september sl. voru Hæstarétti sendar þær athugasemdir, sem áður voru nefndar.

Þar sem Búnaðarbanka Íslands hefur verið gefinn kostur á að gæta réttar síns hér fyrir dómi, eftir að mál þetta varð kærumál samkvæmt lögum nr. 90/1989, verður litið á hann sem varnaraðila og málinu eigi vísað frá Hæstarétti, þótt honum hafi ekki verið stefnt til varna með áfrýjunarstefnu sóknaraðila 19. maí 1992.

II.

Þau handveðsréttindi, sem varnaraðili Búnaðarbanki Íslands öðlaðist með áðurgreindum samningi frá 2. apríl 1987, njóta réttarverndar gagnvart skuldheimtumönnum veðþolans. Ekki liggur fyrir í málinu, að varnaraðili Sigurjón Ragnarsson hafi gert upp við varnaraðila Búnaðarbanka Íslands þær skuldbindingar, er handveðssamningurinn átti að tryggja.

Með framangreindum athugasemdum og að öðru leyti með skír-

skotun til forsendna hins kærða úrskurðar verður niðurstaða hans staðfest.

Kærumálskostnaður verður ekki dæmdur.

D ó m s o r ð:

Kröfu sóknaraðila, Fjárfestingarfélagsins Skandia hf., er synjað.

Úrskurður fógataréttar Reykjavíkur 24. apríl 1992.

Gerðarbeiðandi er Verðbréfamarkaður Fjárfestingarfélagsins, kt. 590789-2089, Reykjavík, v/Verðbréfasjóðsins hf., kt. 510185-1109, Reykjavík.

Gerðarþoli er Sigurjón Ragnarsson, kt. 160729-2289, Blikanesi 13, Garðabæ, en ekki er tekið til varna af hans hálfu í málinu.

Búnaðarbanki Íslands tekur til varna í málinu sem vörslumaður hins fjárunnda og handveðsréttarhafi.

Gerðarbeiðandi gerir þá kröfu, að sér verði afhent innstæða á gullbók nr. 203535 í Búnaðarbanka Íslands, aðalbanka, sem er á nafni Sigurjóns Ragnarssonar, gerðarþola í máli þessu, eða svo mikið af henni sem dugir til fullnustu kröfu gerðarbeiðanda. Þá krefst gerðarbeiðandi málskostnaðar úr hendi gerðarþola skv. gjaldskrá LMFÍ að viðbættum virðisaukaskatti. Jafnframt krefst gerðarbeiðandi þess, að málflutningsþóknun beri dráttarvexti að liðnum 15 dögum frá uppkvaðningu úrskurðarins.

Búnaðarbanki Íslands gerir þær kröfur aðallega, að hafnað verði kröfu gerðarbeiðanda um afhendingu á innstæðu gullbókar nr. 203535 í Búnaðarbanka Íslands, aðalbanka. Til vara er þess krafist, ef fallist verði á kröfu gerðarbeiðanda, að það verði gert að geymdum betra rétti gerðarþola. Þá gerir gerðarþoli kröfu um málskostnað úr hendi gerðarbeiðanda skv. gjaldskrá LMFÍ að viðbættum virðisaukaskatti. Einnig krefst hann þess, að málskostnaður beri dráttarvexti að liðnum 15 dögum frá uppkvaðningu úrskurðarins.

Málavextir.

Hinn 29. nóvember 1991 var í fógatarétti Garðakaupstaðar að kröfu Verðbréfamarkaðar Fjárfestingarfélagsins v/Verðbréfasjóðsins gert fjárnám hjá Sigurjóni Ragnarssyni fyrir 1.159.055,50 kr. með vöxtum skv. III. kafla laga nr. 25/1987 frá 20.7. 1987 til greiðsludags, 3.520 kr. fyrir gerðarbeiðni og 138.000 kr. í málskostnað auk kostnaðar við gerðina og fyrri gerðir og alls kostnaðar vegna síðari réttargerða, allt á ábyrgð gerðarbeiðanda. Til tryggingar skuldinni var skrifuð upp gullbók nr. 203535 í Bún-

aðarbanka Íslands, aðalbanka, eða svo mikið af henni sem dugir til fullnustu kröfunnar.

Gerðin fór fram á heimili gerðarþola að honum fjarstöddum, en fyrir hann mætti að tilhlutan fógeta Guðmundur Sigurjónsson.

Skv. réttarskjali nr. 4 sendi gerðarbeiðandi gerðarþola símskeyti og tilkynnti honum um fjárnámið. Síðar sama dag sendir Óskar Thorarensen hdl. lögmanni gerðarbeiðanda hraðskeyti þess efnis, að bankinn telji fjárnámið óraunhæft, vegna þess að bankinn hafi nefnda gullbók að handveði. Sbr. réttarskjal nr. 5 var bankabókin sett að handveði fyrir öllum skuldum Sigurjóns og Hressingarskálans hf. við bankann. Handveðssetningin tekur einnig til vaxta af bókinni og fjárhæða, sem síðar eru lagðar inn á hana.

Með beiðni, dagsettri 23. janúar sl., beiddist gerðarbeiðandi vörslusviptingar á nefndri bók, svo að unnt væri að selja hana á uppboði. Beiðnin ber með sér, að afhent hafi verið ljósrit af uppboðsbeiðni, en það fylgdi ekki. Við fyrirtöku vörslusviptingarbeiðninnar var mætt af hálfu Búnaðarbankans og tekið til varna.

Gerðarbeiðandi reisir kröfu sína á því, að aðfararveð hafi verið lagt á bankabókina eða innstæðu hennar og það sé ekki fógetaréttar Reykjavíkur, hliðsetts dómstóls við fógetarétt Garðakaupstaðar, að endurskoða þá gerð. Þá byggir gerðarbeiðandi á því, að handveðssetningin breyti engu um kröfu sína til afhendingar á bókinni. Vörslusviptingin byggist á 47. gr. laga nr. 19/1887.

Búnaðarbanki Íslands reisir kröfu sína um höfnun gerðarinnar á því, að hann hafi haft vörslur bókarinnar sem handveðsréttarhafi allt frá árinu 1987 til tryggingar öllum skuldbindingum Sigurjóns Ragnarssonar og/eða Hressingarskálans hf. við bankann. Þessar skuldir séu mun meiri en nemi innstæðu bókarinnar. Gerðarþoli kveður það alkunna staðreynd eftir réttarreglum um réttthæð veðréttinda, að handveðsréttur bankans gangi framar rétti fjárnámshafa, sem síðar er til kominn.

Varakröfu sína reisir Búnaðarbankinn á því, að verði honum gert að afhenda innstæðu bókarinnar, verði það ekki gert nema að geymdum betra rétti hans sem handveðsréttarhafa.

Niðurstaða.

Með yfirlýsingu, dagsettri 2. apríl 1987, setti gerðarþoli Búnaðarbanka Íslands að handveði sparisjóðsbók (gullbók) nr. 203535 við aðalbanka Búnaðarbankans. Innstæða bókarinnar var þá 9.151.521 kr., og skyldi bókin tryggja allar skuldbindingar gerðarþola og/eða Hressingarskálans hf. gagnvart bankanum. Veðsetningin tók einnig til vaxta af innstæðunni og frekari innlagna.

Gerðarbeiðanda var heimilt að gera fjárnám í bókinni eða innstæðu

hennar og krefjast í framhaldi af því vörslusviptingar. Fjárnámið var þó gert í skilyrtum réttindum gerðarþola skv. handveðssamningnum til innstæðu bókarinnar og að geymdum betra rétti þriðja manns.

Ekki er unnt að fallast á þá röksemd gerðarbeiðanda, að ákvörðun um vörslusviptingu eigi ekki undir fúgetarétt Reykjavíkur. Þrátt fyrir það að aðfararveð hafi verið lagt á bókina í fúgetarétti Garðakaupstaðar, verður að skoða beiðni um vörslusviptingu sem endurupptöku þeirrar gerðar, þar sem ákvörðun á að taka um, hvort taka skuli hið fjárnumda úr vörslum þriðja manns, sbr. 2. mgr. 51. gr. laga nr. 19/1887. Ákvörðun um þetta var ekki tekin, er fjárnámið var gert 29. nóv. 1991.

Rétturinn fellst á með gerðarþola, að fjárnámið gangi ekki framar rétti bankans sem handveðsréttarhafa, enda hefur gerðarbeiðandi ekki rengt handveðssetninguna eða gerninginn að baki henni. Þá hefur því ekki heldur verið haldið fram, að kröfur Búnaðarbankans á hendur gerðarþola séu minni en innstæða bókarinnar.

Meðan handveðssamningurinn er í gildi, telst hann til tryggingar skuld gerðarþola og/eða Hressingarskálans hf. við Búnaðarbanka Íslands. Telja verður, að Búnaðarbankanum sé heimilt að halda veðinu ótímabundið til tryggingar skuldinni, meðan ekki er ljóst, hve mikið er inni á bókinni umfram skuld gerðarþola og/eða Hressingarskálans við bankann. Vegna tilvistar handveðssamnings verður bankabókin því ekki tekin úr vörslum bankans.

Málkostnaður fellur niður.

Halldór Halldórsson, fulltrúi yfirborgarfúgeta, kvað upp úrskurð þennan.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Kröfu gerðarbeiðanda, Verðbréfamarkaðar Fjárfestingarfélagslagsins v/Verðbréfasjúðslans hf., um afhendingu bankabókar nr. 203535 við Búnaðarbanka Íslands, aðalbanka, er hafnað.

Málkostnaður fellur niður.